

KURBAN BEDELİ 690 TL

■ Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mustafa Tutkun, vekalet yoluyla kurban kesim bedellerinin bu yıl yurt içinde 690 lira, yurt dışında da 500 lira olarak belirlendiğini söyledi. >> 6

ORTALAMA NE KADAR OLACAK?

Öte yandan 2016 Kurban Bayramı için kurbanlık fiyatlarının aşağı yukarı tahminleri de oluşturulmuş durumda. Bu sene yani 2016 kurbanlık fiyatlarında geçen seneye göre çok fazla bir oynamanın olmayacağı beklenirken, kilogram fiyatı ile 10 ila 15 TL arasında değişeceği belirtiliyor. Buna göre küçükbaş hayvanların 600-1200 lira arasında olacağı tahmin edilirken, büyükbaşta fiyat 5 bin ile 12 bin arasında değişecek.

Hayvan yemine kabaklı çözüm

Osmaniye'nin Kadiri ilçesinde bir fen bilgisi öğretmeni ile bir veterinerlik fakültesi öğrencisi, bir yıl önce başladıkları çalışma sonucu bal kabağındaki şeker oranını düşürerek hayvan yemi yapmayı başardı. Hayvan üreticilerinin en çok şikayet ettiği pahalı yem fiyatlarına milli çözüm Kadiri ilçesinden geldi.

Fen Bilgisi öğretmeni Abdullah Tabur ve Uludağ Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi 2'inci sınıf öğrencisi Name Küçükılınç yaklaşık 1 yıl önce başladıkları çalışmada başarıya ulaştılar. Bal

kabağındaki şeker oranını çok düşük düzeye indiren çalışma büyük ve küçükbaş hayvanlar için hem maliyeti minimum düzeye indiriyor hem de milli ve kaliteli bir yem olanağı sağlıyor.

EKONOMİYE KATKI

Bu projenin Türk ekonomisine önemli bir katkı sağlayacağını belirten Fen Bilgisi öğretmeni Abdullah Tabur, "Normal bal kabaklarında yüzde 2.5 oranında şeker bulunmakta. Bir inek bu şekilde bal kabağını yerse metabolik asidoza

uğramakta, yani halk arasındaki adıyla hamurlar ve ölür" dedi.

Çaprazlama üreme tekniği ile yeni bir kabak türü yetiştirdiklerini belirten Tabur, "Bu sayede kabağın içerisindeki şeker oranını düşürdük.

Bir inek bu kabaktan bir günde 20 kilo yediği zaman tüm besin ihtiyaçlarını karşılamakta. Biz bu kabağın ekimini de yaptık 1 dönümden 20 ton kabak veriyor. Yani yem maliyetini neredeyse sıfıra indireceğiz" diye konuştu. (İHA)

25-30 EYLÜL TARİHLERİ ARASINDA

Dünya küçükbaş hayvancılığının kalbi Antalya'da atacak

1976 yılından beri her 4 yılda bir düzenlenen, Uluslararası Keçicilik Konferansı'nın 12'ncisi 25-30 Eylül 2016 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenecek. Konferans Başkanı ve Türkiye Temsilcisi Doç. Dr. İrfan Taşkiran, kongrenin, Türkiye'de son yıllarda gerçekleştirilen tarım reformları, küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin artırılmasına yönelik çalışmalar ve bu konudaki desteklerin uluslararası arenaya anlatılması açısından önemli bir fırsat olacağını söyledi. Yeni tarım politikalarının 50 ülkeden 600 katılımcıya ak-

tarılacağını dile getiren Taşkiran, "Kongre ülkemizin en önemli turizm ve kültür merkezlerinden biri olan Antalya ilinde gerçekleştirilecektir. Katılımcılara opsiyonel olarak sunulacak kongre öncesi ve sonrası turlar sayesinde (Aspendos, Perge, Side, Manavgat vb.) ülkemizin doğal ve kültürel turizm potansiyelinin tanıtılması planlanmaktadır" dedi. Taşkiran, kongreye FAO ve OIE gibi uluslararası kuruluşların yanı sıra Fransa ve İspanya'dan uzmanların katılacağı bilgisini verdi. ANKARA DÜNYA

Cirnavuk yeniden seçildi

Kilis Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği, genel kurul toplantısını gerçekleştirdi. Mehmet Cirnavuk yeniden başkan seçildi.

Tek aday ile gidilen seçimde mevcut Başkan Mehmet Cirnavuk birlik başkanlığı görevine yeniden seçildi.

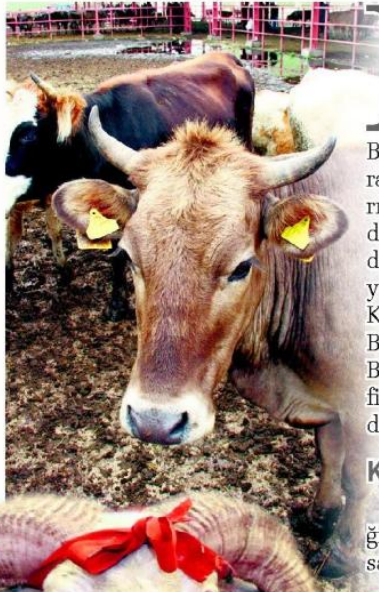
Cirnavuk, "Birliğimize üye arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Daha güzel hizmetler verebilmeyi Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Koyun, Keçi Yetiştiricileri Birliği üyelerine daha güzel hizmetler sunmak için yönetim kurulu arkadaşlarımızla birlikte gece gündüz demeden çalışacağız" dedi.

Kurbanlık fiyatları yüzde 20 zamlı

Bu yıl Kurban Bayramı'nda büyükbaş 6-7 bin, küçükbaş ise 600-900 lira arasında satılacak. Ağırlıklı yerli besilerin satışa çıkacağı bu bayramda fiyatlar geçen yıla göre yüzde 20 zamlı

Kurban Bayramı'na yaklaşık 1 ay kala kurbanlık fiyatları da netleşmeye başladı.

Büyükbaşta 6-7 bin lira olarak belirlenen kurban fiyatları küçükbaşta ise 600-900 lira arasında değişecek. Fiyatların artan hammadde fiyatları dolayısıyla geçen yıla göre yüzde 20 zamlı olduğunu dile getiren Kırmızı Et Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (ETBİR) Başkanı Mustafa Bılıkçı, yapılan hayvan ithalatlarının fiyatların fahiş oranda artmasını önlediğini söyledi.

KÜÇÜKBAŞ DAHA ÇOK KESİLİR

Vatandaşın yerli ırkı tercih ettiğini dile getiren Bılıkçı, "Dolayısıyla satışa çıkacak kurbanlıkların büyük

Pinar
CELİK NACAR
EKONOMİ

bir bölümü yerli besi hayvanları olacak" diye konuştu. Bılıkçı, yüksek fiyatlar nedeniyle bu yıl küçükbaş kesim oranının büyükbaşta göre daha yüksek olmasını beklediklerini ifade etti.

Kırmızı Et Üreticileri Merkez

Birliği Başkanı Bülent Tunç ise, bu yıl fiyatlarda spekülasyon beklemediklerini, üreticinin elinde de yeterli sayıda kurbanlık hayvan bulunduğunu söyledi. "İnsanlar hep kendi ceplerini düşündükleri için devlete de millete de zarar verdi. Bu yıl buna cesaret edemezler" diyen Tunç, büyükbaşta ortalama hisse fiyatının 1.000 TL olacağını kaydetti. Geçen yıl Kurban Bayramı'nda 886 bin büyükbaş, 2.3 milyon adet de küçükbaş hayvan kesildiğini dile getiren Tunç, bu yıl da benzer rakamların olacağını dile getirdi.

Vekaleten kurban bedeli 690 TL

TÜRKİYE Diyanet Vakfı Genel Müdürü

Mustafa Tutkun, bu yıl kurban bedeli olarak yurtiçinde kesilecek olan kurbanlar için 690 TL, yurtdışı için de 500 TL olarak belirlediklerini

açıkladı. Vakıf geçen yıl kurban bedelini yurtiçinde 625, yurtdışında ise 450 lira olarak açıklamıştı. Yurtiçinde 215 il ve ilçe merkezinde, yurtdışında ise 125 ülkenin 525 bölgesinde kesim ve dağıtımının

yapılacağını belirten Tutkun, "Bunlara ek 95 farklı noktada Türkiye'deki mültecilere dönük bir çalışma yapılacak" dedi. Geçen yıl 180 bin adet başış alan Diyanet'in kurban hedefi bu yıl 225 bin.

Desteklemeler hakkında bilgiler verdi

Edirne İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Şenol Günday, koyun ve keçi yetiştiricilerine verilecek olan desteklemeler hakkında bilgiler verdi.

Günday, küçükbaş hayvancılıkta, koyun-keçi yetiştiricilerine, Koyun-Keçi Sistemi ve Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olmaları şartı ile anaç koyun keçi hayvan başı ödemesinin 25 TL olacağını dile getirerek, "Tiftik keçi yetiştiricilerine hayvan başı 22 TL olarak yapılacak. Ayrıca Islah programındaki, koyun ve keçilerin yav-

rularına taban sürüde 40 TL, elit sürüde 70 TL destek verilecek." dedi.

Koyun keçi destekleme ödemelerine başvuruların Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı il ve İlçe müdürlüklerinde yapılacağını kaydeden Şenol Günday, "Küçükbaş destekleme hayvan başı ödeme paraları Ziraat bankası tarafından yapılacak olup doğrudan çiftçilerin çiftçi kartlarına yapılacaktır.

Ödeme tarihleri Bakanlık tarafından belirlenen tarihlerde yapılacaktır. Küçükbaş koyun keçi destekleme

parası 2016 ödemeleri Ziraat bankasında hesabı bulunmayan çiftçilere TC kimlik numaralarının son ra-

kamlarına göre banka tarafından düzenlenen tarihlerde yapılacaktır." diye konuştu.

■ Haber Merkezi

Destekleme için Müracaatlar Başlıyor

Aksaray'da birçok üreticiyi ilgilendiren destekleme müracaatları 1 Eylül 2016 tarihin de başlıyor. Konuyla ilgili bilgiler veren Aksaray Koyun Keçi Yetiştiriciler Birliği Başkanı Mahmut Aktürk, "Küçükbaş hayvancılıkta desteklemeler yapıldı. **7de**

Destekleme ın Müracaatlar Ba ılıyor

Bizde havyan başı belirlemiş olduğumuz aidatı almak zorundayız ki birliğimizin kurumsal yapısı devam edebilsin. Üreticilerimiz bu kurumsal yapıyı kullanarak destekleme alabilsin. Küpeleme ve aşılama çalışmalarımız da devam ediyor.

Bu sene desteklemeler üreticilerin hesabına ödendi. Üreticilerimize hizmet bedellerini birliğimize borçlanan aidatlarını yatırıyorlar.

Birliklerin ve odaların devam edebilmesi için yıllık aidatlarını üyelerin ödemesi gerekiyor. Bizde

havyan başı belirlemiş olduğumuz aidatı almak zorundayız ki birliğimizin kurumsal yapısı devam edebilsin. Üreticilerimiz bu kurumsal yapıyı kullanarak destekleme alabilsin. Küpeleme ve aşılama çalışmalarımız da devam ediyor. Havaların serinlemesiyle birlikte hem koyun hem de kuzuların küpeleme işlemlerine il tarım müdürlüğü hız verecek. Şuanda koyun keçi çiçeği aşısı yapılmakta. Bundan sonra da

küpeleme ve veba aşısı yapılacak. Verimliği ve üretimi arttırmak için bulaşıcı hastalıklarla mücadele çok önemli.

1 Eylül itibariyle de destekleme müracaatlarını almaya başlayacağız. Üreticilerimiz hayvanlarını tarım il ve ilçe müdürlüklerine güncelleştirdikten sonra güncel listeyi damızlık koyun keçi yetiştiriciler birliğine getirmeleri gerekiyor” dedi.

Toroslar'ın dev keçileri gölleri kurtaracak

SON 50 yılda 36 gölün kuruduğu Göller Bölgesi'nde her biri yılda 750 ton su tüketen büyükbaş hayvanlara alternatif olması amacıyla, Toroslar'da kaybolmaya yüz tutmuş dev keçi türü Honamlı yetiştiriciliği yeniden başladı. Burdur'da Lisinia Doğa Yaşam Alanı kurucusu Öztürk Sarıca'nın, Karakent Köyü'nde yaban hayatı rehabilitasyon merkezinden tıbbi ve aromatik bitki üretimine, gençlerin doğa sevgisi ve doğal hayat eğitiminden organik tarımsal üretime birçok alanda yürüttüğü projelere, bir yenisi eklendi. Ciddi kuraklık tehdidi altındaki Burdur Gölü ve etrafındaki Salda ve Çorak gibi göllerin kurumasını engellemek için hayata geçirilen keçi projesiyle, keçi yetiştiriciliğinin artırılması hedefleniyor.

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Projesinde yer alan işletmeler denetlendi

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Projesinde yer alan işletmeler denetlendi

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından Korkuteli Beydağları İmecik Yaylası, Elmalı İlçesi Bulanık ve Baranda Yaylalarında bulunan üreticiler ziyaret edilerek proje uygulaması yerinde görüldü.

Antalya'da, "Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi" kapsamında 2011 yılından itibaren "Honamlı Keçisi Yerinde Geliştirme ve Koruma Projesi" ile "Kıl Keçisi Yerinde Geliştirme Projesi" uygulanmakta iken, 2015 yılı itibarıyla "Pırlak Koyunu Yerinde Geliştirme Projesi'nin" uygulanmasına başlandı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştır-

malar ve Politikalar Genel Müdürlüğü'nün desteğiyle, Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Antalya Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi ve Konya Bahri Dağdaş Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü ile ortak yürütülen proje 9 İlçede ve 120 hayvancılık işletmesinde uygulanmakta olup, 6300 Honamlı Keçisi, 6300 Kıl keçisi ve 5600 pırlak koyunu ıslahta kullanılmakta.

Bu proje ile yerli gen kaynaklarının halk elinde korunması ve ıslah edilmesi, et ve süt üretimi içerisinde küçükbaş hayvan üretiminin payının artırılma-

sı, kırsalda istihdamın ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin

sağlanması hedeflenmekte.
* Haber merkezi

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Projesinde yer alan işletmeler denetlendi

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Projesinde yer alan işletmeler denetlendi.

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından Korkuteli Beydağları İmecek Yaylası, Elmalı İlçesi Bulanık ve Baranda Yaylalarında bulunan üreticiler ziyaret edilerek proje uygulaması yerinde görüldü.

Antalya'da, "Halk Elinde

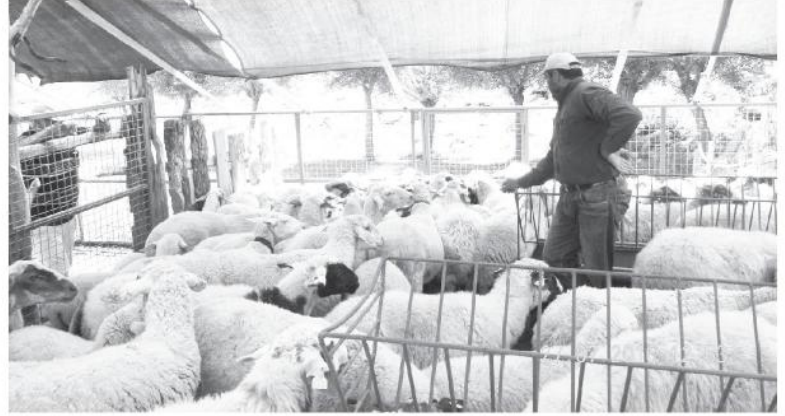
Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi" kapsamında 2011 yılından itibaren "Honamlı Keçisi Yerinde Geliştirme ve Koruma Projesi" ile "Kıl Keçisi Yerinde Geliştirme Projesi" uygulanmakta iken, 2015 yılı itibarıyla "Pırlak Koyunu Yerinde Geliştirme Projesi'nin" uygulanmasına başlandı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve

Politikalar Genel Müdürlüğü'nün desteğiyle, Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Antalya Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi ve Konya Bahri Dağdaş Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü ile ortak yürütülen proje 9 ilçede ve 120 hayvancılık işletmesinde uygulanmakta olup, 6300 Honamlı

Keçisi, 6300 Kıl keçisi ve 5600 pırlak koyunu ıslahta kullanılmakta.

Bu proje ile yerli gen kaynaklarının halk elinde korunması ve ıslah edilmesi, et ve süt üretimi içerisinde küçükbaş hayvan üretiminin payının artırılması, kırsalda istihdamın ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmekte.

Mezbaha açılışı gerçekleştirildi

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi tarafından tamamlanan 2 bin büyükbaş, 4 bin küçükbaş hayvan kesiminin yapılacağı 'Çorlu Mezbahası' açılış töreni geniş çaplı bir katılımı gerçeğe taşıdı.

■ "ÇORLU MEZBAHA KAVUŞTU"

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi tarafından tamamlanan Çorlu Mezbahası' açılış töreninde konuşan Çorlu Kaymakamı Levent Kılınç, Çorlu modernizasyon sonrası her haliyle donanımlı bir mezbahaya kavuştuğunu ifade ederek, bu tesisin hayvancılığın gelişmesi ve kaçak kesimin engellenmesi ve etlerin hijyenik koşullarda saklanması için büyük önem taşıyan tesisin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum" dedi.

Kadir ALBAYRAK

■ "TARIM VE HAYVANCILIKTA LİDERİZ"

Tekirdağ'ın tarım ve hayvancılıkta ülkenin lideri durumunda olduğunu ifade eden Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Albayrak, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin ana hedeflerimizden biri de Malkara Çavuşköy'de Türkiye'nin sayılı et kombinelerinden birini Tekirdağ'a kazandırmak olduğunu söyledi. ► **Haberin devamı 2. sayfada**

Mezbaha açılışı gerçekleştirildi

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı Gıda Kontrol ve Mezbahalar Şube Müdürlüğü tarafından modernizasyonu tamamlanan Çorlu Mezbahasının açılış töreni düzenlendi.

Açılış töreninde konuşan Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Tamer Dodurka, Çorlu'daki ilk mezbaha 1920'li yıllarda, şu anki Hal Binasının karşısındaki alanda, eski bir okul binası mezbahaya çevrilerek hizmet vermeye başladığını söyledi.

Bu binanın 60 yıl Çorlu'ya hizmet verdiğini ifade eden Dodurka, şunları kaydetti: "Çorlu'daki ilk mezbaha 1920'li yıllarda, şu anki Hal Binasının karşısındaki alanda, eski bir okul binası mezbahaya çevrilerek hizmet vermeye başlamıştır. Aynı yerde altmış yıl hizmet veren mezbaha, 1986 yılında Çorlu Belediyesince yaptırılan bu binaya taşınmış ve ilimiz büyükşehir olduktan sonra büyükşehir

yasası gereğince il genelindeki bütün mezbahalar gibi Tekirdağ Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Büyükşehir Belediyesi olarak göreve geldiğimizde Tekirdağ ilindeki mezbahaların durumu iyi değildi. Hatta bazılarının bırakın gıda güvenliğine katkıda bulunmak gıda güvenliğini tehdit eder boyuttaydı. İçlerinden sadece Şarköy ilçemizdeki mezbaha hijyenik alt yapısıyla çağın gereklerine uygun olduğuna tespit ettik. Sadece çevresel eksiklikleri olan mezbahamızın eksiklerini hızlı bir şekilde tamamladık. Karacaklavuz ve Marmara Ereğlisi mezbahalarımızı kapatmak zorunda kaldık. Hayrabolu ve Süleymanpaşa'daki mezbahalarımız ise özel firmalar tarafından işletiliyor. Firmalara yapılması gerekenleri bildirdik ve gerekenler yapıldı. Çorlu ilçemizdeki mezbahamızda ise geçen yıl yaptığımız denetimlerin sonucu mezbahamızın Çorlu'ya yakışmadığına karar verdik ve bu tesisi

modernize edileceği sözünü verdik. Mezbahamızın Çorlu'ya yakışır bir biçimde yapılması için hiçbir masraftan kaçınılmaması için yetki veren Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanımız bir Çorlulu olarak çok teşekkür ediyorum. Bu modernizasyon yapılmadığı takdirde bakanlık tarafından yönetmelik gereği kapatılmak zorunda kalacaktı. Burası yılda 2 bin büyükbaş, 4 bin küçükbaş hayvan kesimi yapıyor. Ergene ve Marmara Ereğlisi'nden de kesim talepleri alıyoruz. İnanıyorum ki bu modernizasyonun sonra İstanbul'un batı kesimlerinden de kesim talepleri alacağız. Mezbahalarımız gıda güvenliği bakımından çok önemlidir. Mezbahamızda çatı, zemin, duvar, duşlar, kimalar, tuvaletler, pencere ve kapılar, soğuk hava depoları, tüm alet ve ekipmanlar, asansör sistemleri baştan aşağı yenilendi. İlave kazan ve makineler alındı. Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için ayrı devirme kabinleri

ve cihazlar alındı. Sakatat yerleri ayrı soğutma odalarına alındı. Ayrıca etler hijyenik zincirin bozulmaması ve dış etkilere korunması için körlüklü bir nakil sistemiyle araçlara taşınması sağlanacak. Tüm ekipmanları ile çevre düzenlemeleri ile mezbahamıza 1 buçuk milyar lira harcandı. Sağlığımız için yapılan bu harcamalar asla fazla sayılmamalıdır. Biliyorsunuz insanlardaki buluşçuluk hastalıkların önemli bir bölümü hayvanlardan geçiyor. Yine insanlardaki gıda kaynaklı zehirlenmelerin dörtte üçü hayvansal gıdalardan kaynaklanması nedeniyle bu tesisler büyük önem arz ediyor"

"SANAYİ VE TARIM BİR ARADA"

Çorlu'da Sanayinin ve Tarımın bir arada olduğunu belirten Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Tamer Dodurka sözlerini şöyle sürdürdü; "Tarımla sanayimiz mezbaha modelinde olduğu gibi buluşmalıyız. Tarım ve sanayi buluşması için iki önerim var. Birincisi her fabrikamız kendi alanları içerisinde birer sera oluşturursa dikey tarım anlamında tarıma destek olabilirler. Fabrika alanları yetersizse civardaki kırsal mahallelerde, köylülerimizle birlikte yapabilirler. Ayrıca sanayi ürünü kadar yüksek katma değeri olan lavanta, nane gibi tıbbi aromatik bitki yetiştirme işine girebilirler. Yeter ki tarımsal arazi alanı gittikçe kaybolan ilçemizde ekilmeyen tek karış toprak kalmamasın. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi olarak her türlü katkıya yapmaya hazırız. Ben bu mezbahanın modernizasyonunda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum"

"MODERN MEZBAHALARLA MÜMKÜNDÜR"

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Zekeriyâ Sarıkoca da hayvancılık sektörünün hijyenik şartlarda yapılması gerektiğine vurgu yaparak, "İlimiz tarım ve gıda anlamında çok güzel ve verimli memleket. Hayvancılık faktörü de her geçen gün geliyor. İlimizde yaklaşık 142 bin büyükbaş hayvan 320 bin de küçükbaş hayvanımız var. Süt üretiminin yanı sıra besiciliğin de büyük payının olduğu ilimizde bu sektörün hijyenik kurallara uygun olarak devam etmesi için böyle modern mezbahalarla mümkündür. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ile İl Müdürlüğümüz sorumluluk konularımız dahilinde sürekli görüşüyoruz. Tarıma ve tarımsal sanayiye verdiği destekten dolayı Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanına teşekkür ediyorum. Taleplerimizi sistemli bir şekilde sonuca ulaştırdığı için Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin her kademesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum bugün burada açılışını yaptığımız mezbahanın hayırlı olmasını diliyorum" dedi.

"TÜRKİYE'NİN SAYILI ET KOMBİNELE-RİNDEN BİRİNİ KAZAN-DIRMAK İSTİYORUZ"

Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Albayrak'ta Mezbahamızın modernize edilmesinde ki her aşamada ben de bulunduğumu ifade ederek, ilk önce çok eski ve bakımsız halde görünen mezbaha hızla yenilenmeye başladı. Tekirdağ tarım ve hayvancılıkta ülkenin lideri durumunda. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi olarak ana hedeflerimizden biri de Malkara Çavul-köy de Türkiye'nin sayılı

et kombinelerinden birini Tekirdağ'a kazandırmak. Bütün bu çalışmaların içerisinde bize verdiği desteklerden dolayı Tarım İl Müdürlüğüne çok teşekkür ediyorum. Önümüzdeki hafta yine Çorlu'da Tekpark tarafından satın alınan beş adet büyük otobüsün tanıtımını yapmak üzere bir araya geleceğiz. Adnan Doğu ve Çamlıbel Caddelerinin prestij caddesi olarak kazandırılması için çalışmalarımız sürüyor. 11 ilçemizde sürdürdüğümüz projelerimiz hızla devam ediyor. Bir yandan projelerimizi başlatırken bir yandan biten projelerimizin açılışlarını gerçekleştiriyoruz. Tekirdağ her şeyin en iyisine layık düşünce ile kalan 32 ay boyunca hizmetlerimizle vatandaşlarımızın yanında olacağız. Bu tesisin açılmasında emeği geçen herkes teşekkür ederek hayırlı olmasını diliyorum şeklinde konuştu.

"İLİMİZ HER ŞEYİN EN İYİSİNE LAYIK" Çorlu Kaymakamı Levent Kılıç, "Çorlu'ya kazandırılan mezbahamızı açılış öncesi gezdiklerini söyledi.

Çorlu modernizasyon sonrası donanımlı bir mezbahaya kavuştuğunu ifade eden Kılıç, şunları kaydetti; "İlçemiz her şeyin en iyisine layık diyerek modernizasyonun gerçekleştirilmesinde başta Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Albayrak'a ve emeği geçen herkese teşekkür ederim. Hayvancılığın gelişmesi, kaçak kesimin engellenmesi ve etlerin hijyenik koşullarda saklanması için büyük önem taşıyan bu tesisin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum."

Konuşmaların ardından açılış kurdelesini kesilip tesis geçen protokol üyeleri yetkililerden bilgiler alındı.

2 bin büyükbaş, 4 bin küçükbaş hayvan kesiminin yapılacağı mezbahanın açılış törenine, Çorlu Belediye Başkanı Ünal Baysan, Marmara Ereğlisi Belediye Başkanı İbrahim Uyan, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Zeki Gürcün, daire başkanları, şube müdürleri ve basın mensupları ve çok sayıda vatandaş katıldı.

İLKAY DANACILAR

Oğlak seferberliği

Yıldırım'da bir besicinin keçileri, yeni doğmuş oğlağa vurarak bacağını kırdı. Üreticinin torunları çok sevdikleri keçinin hastaneye götürülmesini isteyince besici küçük oğlağı kesmekten vazgeçerek tedavi ettirdi. Vakıfköy Mahallesi'nde keçi besleyen Bayram Demirci'nin yeni doğan oğlaklarından biri, diğer keçilerin vurması sonucu yaralandı. Bacağı kırılan hayvanın daha fazla acı çekmemesi için oğlağı kesmeye hazırlanan Demirci, küçük torunlarının itirazıyla karşılaştı. Çocuklar oğlağı çok sevdiklerini, onun hastaneye götürülmesi gerektiğini söyleyince Bayram Demirci, Bursa İli Damızlık Koyun Keçi Birliği Hastanesi'nin yolunu tuttu. Hastaneye getirilen oğlağa 6 kişilik ekip 2 saat boyunca müdahale etti. Bursa İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yıldırım Oran, "Basit bir aparat yaptırarak bandaja aldık. 3 hafta sonra oğlağın sağlığına kavuşmasını bekliyoruz" dedi.

3 HAFTA SONRA

Torunlarının oğlağı çok sevdiğini dile getiren Bayram Demirci, "10 gün önce büyük keçiler oğlağımıza vurarak ayağını kırdı. Torunlarım oğlağı çok sevdi. Kesmeye kıyamadık. Birliğimize müracaat ettim. 6 kişi 2 saat oğlağımızla ilgilendi. Tedavinin ardından hemen üzerine bastı. Şimdi durumu gayet iyi. 3 hafta sonra aparatı çıkaracağız. Oğlağımız da sağlığına kavuşmuş olacak" diye konuştu. **(İHA)**

Küçükbaş yetiştiricileri: BİRLİK OLUP KAZANDIK

Yaptığı tanıtım çalışmaları ile Ankara oğlağının süper marketlerde satışını sağlayan Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, sözleşmeli yetiştiriciliğin yanı sıra, tiftik alımında gerçekleştirdiği fiyat yükselişi ile yetiştiricinin yüzünü göldürdü.

ANKARA İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hasan Kılınç, Başkent'te küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini geliştirmek amacıyla yürüttükleri çalışmalar anlattı. Birliğin tanıtım kampanyaları ile Ankara oğlağının zincir marketlerde tüketici ile buluşturduklarını belirten Kılınç şunları söyledi:

"Et ve Süt Kurumu ile birlikte sözleşmeli yetiştiriciliğini Ankara'da yaşama geçirdik. Et ve Süt Kurumu'nun açıkladığı fiyatlar Ankara piyasasında belirleyici oluyor. İlk defa Ankara'da karkas kuzu eti fiyatı batı illerindeki fiyatı yakaladı. Ankaralı yetiştirici yine çıkma koyunlarını Et ve Süt Kurumu ile değerlendirme imkanı buldu. Damızlık değerini kaybetmiş koyun kesimleriyle yetiştirici önemli bir gelir elde etti. Ankara'daki mevcut sürüler de gençleşti."

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın destekleriyle son 5 yılda üretimi 2 kat artan tiftik hakkında bilgi veren Başkan Kılınç, "Tiftik alımında yüzde 50 fiyat artışı ile bir rekora imza attık. Mayıs ayında tiftik alımı yapıp, hazıranda ödemelerini gerçekleştirdik. 10 TL olan oğlak tiftiği 15 TL'ye, 8 TL olan Anamal tiftiği 13 TL'ye, 2 TL olan tali tiftiği ise 3 TL'ye yükseldi. Ankara Keçisi yetiştiricisi tiftik satışından geçen seneye göre yüzde 50 daha fazla kazandı. İlçe merkezlerinde toplantılar yapıp yetiştiricilerimizi dinliyoruz. Güçlü bir çağrı merkezimiz var. Ayrıca fuarlara teknik geziler düzenliyoruz" diye konuştu. ■ İHA

Mahkeme, o seçimde yürütmeyi durdurdu

Cafer Gülpınar, eski başkan Özer Türer'in açtığı dava üzerine verilen yürütmeyi durdurma kararına sert tepki gösterdi

İzmir Damızlık Koyun Keçi Birliği'nin 20 Temmuz Çarşamba günü Seferihisar'da gerçekleşen Genel Kurulu'nda başkanlığa seçilen Cafer Gülpınar, 8 yıldır başkanlığı sürdüren Özer Türer'in açtığı dava üzerine verilen yürütmenin durdurulması kararına sert tepki gösterdi.

'Hukuk skandalı'

Gülpınar, "Mahkeme kararını büyük bir üzüntü ile karşıladık. 9

bin üyesi bulunan birliğin, genel kurulda ibra edilme-yen bir yönetime yeniden teslim edilmesini aklım almıyor. Bu bir hukuk skandalıdır" diye konuştu. Genel kurulun iptali talebiyle açtığı dava sonucu verilen yürütmenin durdurulması kararına bir tepki de birlik yönetiminin avukatı Gülşen Gezici'den geldi.

Cafer
Gülpınar

Gülşen Gezici, sunları söyledi: "Mahkemenin verdiği karar tam bir hukuk katilimidir. Mahkeme kararı ile kurda kuzu teslim ettik. Üyelerimiz için adaleti sonuna kadar savunacağız."

KURBANLIKLARDA ARTIŞ OLMAZ

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Birliği Muhasip üyesi Şaban Cetizli, bu sene kurbanlıkların fiyatlarında artış olmayacağını söyledi. Küçükbaş'ın 700 ila bin lira arasında, Büyükbaşın ise 5 bin liradan satışa sunulacağını aktaran Cetizli, bu sene güzel bir kurban bayramı geçirileceğini söyledi. /4'de

KURBANLIKLARDA ARTIŞ OLMAZ

Başarılı 1'de Şaban Cetizli, "Yapmış olduğumuz çalışma sonucunda kurbanda keseceğimiz yeterli hayvan bulunduğu ortaya çıktı. Ancak ihtiyaç varmıdır diye sorduğunuz da, ihtiyacın olduğu da tespit edilmektedir. Çünkü dive ve erkek dana olarak

yeterli sayıda kurbanımız yoktur. Bizim yapmış olduğumuz hesaplamada bunun yanında bazı sütten çıkmış ineklerde kurban ediliyor. Bu nedenle yeterli sayıda var deniliyor. Kurban fiyatlarının biraz daha aşağıya çekilmesini sağlamak için ithal kurbanlık getirmek için gayret içer-

sindeyiz. Bu gayretimiz devam ediyor. İlk ithal hayvan gemisi gelecek. 14 bin dana getireceğiz. İnşallah bu şekilde fiyatların yükselmesini önlemiş olacağız. Bu durumda da fiyatların yükselmeyeceği kanaatindeyiz. Böylelikle vatandaşımızın alım imkanı olacaktır. Güzel bir kurban bay-

ramı geçireceğiz" dedi.

KURBAN OL MAYACAK HAYVANLAR TESPİT EDİLİYOR

Kurban vasfı taşımayan gebe veya sağlıklı hayvanların tespit edilip, pazarlardan geri çekilmesi yönünde de çalışmalar yapılacağını aktaran Cetizli, "Gayet güzel çalışmalar yapılıyor. Allah nasip ederse bu kurban bayramı, geçtiğimiz kurban bayramında nasıl sıkıntı yaşamadıysak daha rahat bir şekilde kurban bayramımızı idrak edeceğiz" diye konuştu.

FİYATLAR ORTA OLACAK

Fiyatlar konusunda da bilgi veren Cetizli, "Ortalama tahminen küçükbaş hayvan 700 lira ile bin lira arasında satılacak. Yüksek fiyata almayalım derken de üreticimizi de ezemeyelim. Onlar var olduğu sürece sıkıntı yaşamayız. Fiyatlar yüksek olursa da kurban edilecek hayvanlar elimizde kalır. Biz bu dengeyi sağlamaya çalışıyoruz. İnsanların gelir düzeyine göre hareket edilmeli. Ülkenin üçte biri ancak kurban kesebiliyor. Bin liradan aşağı kuzu alınmaz diyenler var. Niye alınmasın? 700 liraya da 800 liraya da küçükbaş hayvan alacağız. Bu kurban bayramı

öncesinde ne satıcı ne de alıcı zahmet çekecek. Büyükbasta 5 bin lira taban fiyattan kurbanlık alınabilecektir. Eğer satıcı 5 bin liranın üzerinde satmaya kalkarsa, bu seferde vatandaş küçükbaş talep gösterecek. Küçükbaş fiyatları da artmış olur. Bunları yaşamamak için gayretler veriyoruz" ifadelerini kullandı.

DARBE GİRİŞİMİ HAYVANCILIĞI ETKİLEDEĞİ AMA...

Darbe girişiminin ister istemez hayvancılık sektörünü de etkilediğini de iddia eden Şaban Cetizli, "Ülkemiz istenmeyen bir durumla karşılaşmıştı. Hamdolsun devletimiz

ve vatandaşımız el birliği ile darbe girişimi engellendi, çok şükür. İster istemez hayvancılık sektörü de bundan etkilendi. Vatandaşımız bir tedirginlik yaşadı, buda bizleri zorda bıraktı. Hükümetimiz gerekli çalışmaları yapıyor. Üst tabaka firmaların yaralarının sarılması sağlanıyor. Alt tabaka ile alakalı da çalışmalar devam ediyor. Çok şükür sıkıntımız az seviyede. Sektörde hareketlilik başladı. İnşallah bu kötü gidişatı üzerimizden birkaç gün içerisinde tamamen atacağımıza inanıyorum. Allah'ın izni ile son günümüze kadar devletimize, vatanımıza sahip çıkacağız" ifadelerini kullandı.

UZMAN GÖRÜŞÜ

KÜÇÜKBAŞ İŞLETMELERDE PERFORMANS DEĞERLENDİRMELERİ

Yard. Doç. Dr. Hakan Üstüner
Uludağ Üniv. Veteriner Fak. Zootekni ABD

Sürünün geleceğinde hangi ekonomik hedeflerimiz varsa ona karar verilmeli ve o özellik bakımından seleksiyon yoluna gidilmelidir.

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan bir işletmenin verimli ve sürdürülebilir olması bakımından; gerek kasaplık kuzu/oğlak üretimi yapan işletmelerde, gerekse sütçü yada damızlık hayvan yetiştiren işletmelerde yıllık performans değerlendirmeleri yapılmalıdır. İşletmenin karlılık düzeyine direkt etkili olan bu sonuçlar aynı zamanda sürü sağlığı ve yönetimi planlamasının düzgün yapılıp yapılmadığının kontrolü anlamına gelir. Öncelikle koç altı koyun/teke altı keçi başına yıllık kuzu/oğlak üretimi yüksek olmalıdır. Bunu için performans değerlendirmeleri bilinmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır

- **Kuzu Yaşama Gücü:** Doğan kuzuların pazarlanma yaşına kadar ne kadarının hayatta kaldığı yaşama gücü şeklinde değerlendirilir. Bu oran %90 in altına düşmemelidir.
- **Abort Oranı:** Abort oranı %5'i geçmemelidir. (kuzu atma/düşük oranı).
- **Besi Performansı:** Yetiştirilen ırkın özelliklerine göre günlük canlı ağırlık artışı ve 1 kg canlı ağırlık artışı için tükettiği yem miktarı işletmenin kar oranını direkt etkileyen önemli faktörlerdir.

Sürünün geleceğinde hangi ekonomik hedeflerimiz varsa ona karar verilmeli ve

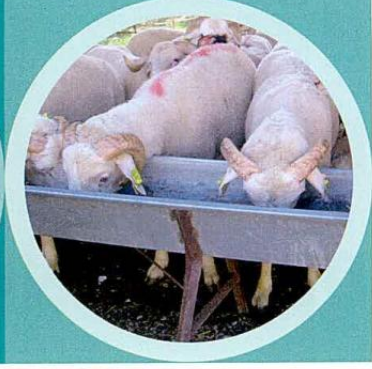
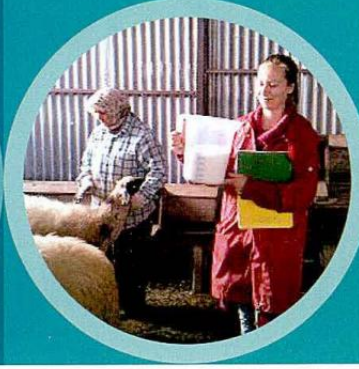
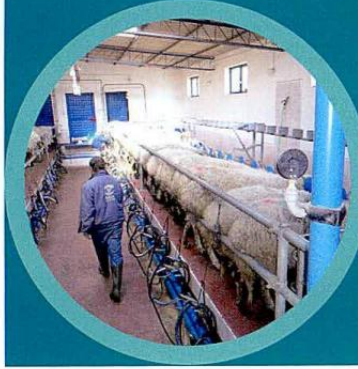
- **Dölverimi:** Doğum oranı ve bir batındaki yavru sayısı bakımından değerlendirilmelidir. Sürüdeki doğum oranı 45 günlük tohumlama dönemi sonunda %95 ve üzeri olmalıdır. Bir batındaki kuzu sayısı yetiştirilen ırka göre değişir.

o özellik bakımından seleksiyon yoluna gidilmelidir. Koyun/keçi işletmelerinden elde edilen verimlerin önemlilik derecesi koyun/keçi ırkı ve yetiştirme şekline göre değişiklik arz eder. Ancak hangi ırk veya hangi tip yetiştiricilik yapılırsa yapılırsa döl ve dolayısıyla kuzu/oğlak

UZMAN GÖRÜŞÜ

**TARIM
TÜRK**

verimi en önde gelen verim özelliğidir. Bunu etçi ve etçi yapağıcı ırklarda yapağı ve süt verimi, sütçü ve kombine verimli ırklarda süt ve yapağı verimi takip eder. 1980'li yılların sonlarına kadar koyun yetiştiriciliğinde yapağıdan elde edilen kazanç toplam kazancın yaklaşık olarak %20'si civarında iken bugün bu oran oldukça düşmüştür. Bu nedenle makalede döl verimi, süt verimi ve büyüme kontrolleri üzerinde durulmuştur.

Döl Verimi Kontrolü

Küçükbaş yetiştiriciliği yapan işletmelerde fazla sayıda kuzu/oğlak alınması en önemli amaçtır. Bir koyun/keçi sürüsünün döl verimi hakkında karar verebilmek için sürüde; kızgınlık gösteren, gebe ve kısır kalan, abort ve doğum yapan, tek ve ikiz doğum yapan koyunların sayıları belirlenmeli ve bunlara şu hesaplamalar yapılmalıdır;

- Kızgınlık/östrus oranı= (östrus gösteren koyun sayısı/koçaltıkoyun sayısı)x100
- Gebelik oranı= (gebe kalan koyun sayısı/ koçaltıkoyun sayısı)x100
- Kısırlık oranı=(gebe kalmayan koyun sayısı/ koçaltıkoyun sayısı) x100
- Doğum oranı= (doğum yapan koyun sayısı/ koçaltıkoyun sayısı) x100
- Abort oranı= (abort yapan koyun sayısı/ koçaltıkoyun sayısı)x100
- Ölü doğum oranı= (ölü doğum

yapan koyun sayısı/ koçaltıkoyun sayısı)x100

- Tek doğum oranı= (tek doğum yapan koyun sayısı/doğum yapan koyun sayısı)x100
- İkiz/çoklu doğum oranı= (ikiz yada çoklu doğum yapan koyun sayısı/ doğuran koyun sayısı)x100
- Bir batındaki kuzu sayısı= doğan kuzu sayısı/doğuran koyun sayısı
- Bir koyuna düşen kuzu sayısı= doğan kuzu sayısı/ koç altı koyun sayısı

Yukarda bahsedilen hesaplama formülleri keçi işletmeleri için de geçerli olup hesaplamalar terimler değiştirilerek aynı şekilde yapılabilmektedir. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan işletmelerde kızgınlık, gebelik, doğum, ikizlik ve çoklu doğum oranı ve bir koyuna düşen kuzu sayısının yüksek; kısırılık, abort ve ölü doğum oranlarının düşük olması istenir. Koyunlarda veya keçilerde dölverimi değişik işletmelerde farklı şekillerde olmaktadır. Bu farklılık genetik yapı yani ırka özgü farklılık ve çevre şartlarından ileri gelir.

Süt Verim Kontrolü

Koyun sütü siğir sütüne nazaran pahalı olmakla birlikte bölgeler arası tercih farklılıkları mevcuttur. Keçi sütü ise gerek anne sütüne en yakın olması gerekse süte allerjisi olan kişilerde ve bebeklerde tercih edilmektedir. Son yıllarda koyun ve keçi sütüne talep arttıkça bu yetiştiricilik kolu oldukça

gelişmeye başlamıştır. Keçi peyniri ve dondurma sektörü de tüketimin artmasını tetikleyici diğer faktörlerdir. Koyun yoğurdu kendine has aroması nedeniyle oldukça talep gören önemli bir kalsiyum ve protein kaynağıdır.

Süt verim kontrolünü bahsetmeden önce şu terimlerin bilinmesi gerekir;

- **Laktasyon:** Koyun ve keçilerde sütün meme bezinden salgılanmasını ifade eden terimdir.
- **Laktasyon Başlangıcı:** koyun yada keçiler doğum yaptıktan sonra ilk 3-5 gün kolostrum denen yoğun immün globulin ve bağışıklık maddeleri içeren ağız sütünden sonra normal süte geçerler ve laktasyon başlar.
- **Laktasyon Süresi:** hayvanın doğumundan kuruya ayrılana kadar geçen süreyi ifade eder.
- **Laktasyon Dönemleri:** hayvanın kuzuladığı döneme göre ilk kuzulama dönemi ise 1. laktasyon, 4. kuzusu ise 4. laktasyon şeklinde ifade edilen dönemlerdir. Keçi yetiştiriciliğinde de aynı şekilde isimlendirilir.

Koyunların bireysel süt verimleri direk olarak haftada, 15 günde veya ayda bir yapılan süt kontrolleri ile belirlenebilir. Modern sağım işletmesine sahip keçi yada koyun işletmelerinde bilgisayarlı sağım sistemi günlük olarak bireysel sağılan süt miktarını kaydeder. Fakat ülkemizde çok az işletmede bu şekilde

bir sağlam ünitesi vardır. Bu nedenle hayvanların verdiği süt miktarının bilinmesi ayıklama ve seleksiyon işlemlerinde oldukça kolaylık sağlayacaktır. Bu kontroller kuzu ve oğlakların emme dönemlerinde tercihe göre 2 şekilde yapılır;

Hayvanların doğumunu takip eden 15 yada 20. günde başlanır. İlk 60 günde kuzular emmeye devam ettikleri için,

1. Kontrol gününde kuzular analarına emdirilmeden ve emdirildikten sonra tartılarak emdikleri süt miktarları tespit edilir. Güde 2 emdirme yapılıyorsa her ikisi için bu işlem yapılarak günlük süt miktarı belirlenmiş olur. Bu yöntem daha zahmetli ve güvenilirlik seviyesi düşük olabileceğinden eğer kuzu yada oğlaklar çok küçük değillerse kontrol günlerinde analarına emdirilmeden yada biberon ile beslenerek kontrol yapılabilir.
2. Kontrol gününde akşamdan kuzular analarından ayrılır. Sabah ve akşam sağımalarında elde edilen bireysel süt miktarı tartılarak kaydedilir. Kuzuların 24 saat ayrı kalması istenmiyorsa kontrol iki günde yapılabilir. 1. gün sabah sağımı 2. gün akşam sağımı ölçülerek toplam süt miktarı günlük süt miktarı olarak kaydedilir. Sabah ve akşam sağım arası sürenin 10 saatten az olmamasına dikkat edilmelidir.

Bu işlem laktasyon boyunca 15'er gün aralıklarla devam eder. Birbirini izleyen iki kontrol gününde elde edilen günlük süt miktarları toplanıp ikiye bölündükten sonra iki kontrol arasında geçen gün sayısı ile çarpılırsa o kontrol aralığındaki süt miktarı elde edilir. Bu işlem tüm laktasyon için yapılsa toplam süt miktarı elde edilir. Eğer sütün bileşimine ilişkin analizlerde (yağ, protein, kuru madde) belirlenmek isteniyorsa kontrol günlerinde sabah ve akşam sağımından numuneler alınarak laboratuara gönderilebilir. Tüm laktasyon için gelen sonuçların ortalamaları alınarak sütün bileşimi hakkında bilgi edinilmiş olur.

Süt verimi ve laktasyon süresi; ırka, yaşa, doğum tipine göre değişir. Genelde süt verimi ilk doğumu yaptığında en düşük düzeydedir. Bu zamanla artarak 3. doğumunda en yüksek seviyeye ulaşır. İki yada üç yıl yüksek seviyede seyrederek sonra tekrar düşmeye başlar. Türkiye şartlarında yapılan araştırmalarda koyunlarda süt verimi 4-6 yaşlarında en yüksek, 2 yaşlılarda ve 7 yaşın üzerindeki koyunlarda en düşük düzeyde olduğu bildirilmiştir. Ayrıca koyunlarda süt verimi doğumun ilk günlerinde düşük düzeydedir. Bu zamanla artarak yerli ırkların

çoğunda laktasyonun 60-70. günlerinde en yüksek seviyeye çıkar. Yaklaşık 1 ay yüksek seviyede seyrederek sonra tederici olarak azalır. Koyun ve keçiler kendiliğinden süt verimi azalarak kuruya ayrılabilirler. Ancak bireysel olarak yüksek verimli hayvanlar tohumlama mevsimi gelmesine rağmen yüksek düzeyde süt verebilirler. Günlük süt miktarı 100cc ve altına düşen hayvanlar kuruya ayrılmalıdır. Yüksek verimdeki hayvanların kuruya ayrılması için önce sağım tek sağıma düşürülür sonra bir gün aralıklı sağılır ve sonraki gün sağım yapılmayarak hayvanlar meme problemi yaşamadan kuruya ayrılmış olurlar.

Büyüme/Canlı Ağırlık Artışının Kontrolü

Kuzunun yada oğlağın doğumdaki ağırlığı hem yaşama gücü hem de büyüme kabiliyeti ile, süttten kesimdeki ağırlığı ise canlı ağırlık kazancı ile doğrudan ilişkili ve pozitif korelasyon içerisindedir. Kuzu/oğlak doğumdan hemen sonra 3-4 saat içerisinde tartılarak doğum ağırlığı alınmalıdır. Kuzu/oğlaklar süttten kesilene kadar 15'er gün aralıklarla tartılmalıdır. Bu tartımlar eğer hayvanlar aç iken yapıldı ise diğer tartımlarda aç yapılmalıdır. Açken yapılması tartımların güvenilirliğini artıracaktır. Süttten kesme ağırlığı kuzuları yada oğlakları analarından ayırdıkları gün tartılması suretiyle saptanır. Kuzuları süttten kesmede ağır olan koyunlar her tip yetiştirmede tercih edilirler. Süttten kesmede ağır olan kuzuların sonraki büyümeleri de büyük olasılıkla iyi olacaktır. Tek doğanlar ikiz doğanlara, erkekler dişilere nazaran süttten kesme döneminde daha yüksek canlı ağırlıkta olurlar. Daha sonra kuzular yada oğlaklar kuzu büyüme yemi ile ad libitum beslenirler. 4. aydan itibaren erkekler ve dişiler ayrılır, erkek kuzular besiyeye alınırlar. Dişiler ise büyümelerine yaşam payının üzerinde besleme ile devam ederler. Canlı ağırlık artışını takip etmek için kuzuların/oğlakların bu dönemden sonra ayda 1 kez tartılmaları ve fazla yağlandırılmadan kesime sevk edilmeleri gerekir.

Bir sürüdeki koyun yada keçilerin ergin canlı ağırlığı kendi döl verimleri ve doğurdukları kuzuların ağırlıkları ile ilişkilidir. Aşırı yağlanma olmamak kaydı ile sıfat başlangıcında ağır olan koyunlarda ikizlik oranı daha yüksektir. Bunların doğurdukları kuzularda doğumda ve sonraki dönemde daha ağır, yaşama güçleri de daha yüksek olur. Koyunların ağırlıkları sıfat öncesinde ve kırıkm sonunda tartılarak tespit edilir. Kırıkm sonu ağırlık ırka özgü ağırlığı yansıtaçağından önemlidir. Aynı dönemde kuzularda eğer 12 aylık iseler onların gelişmeleri takip edilmiş olur.

KAYNAKLAR

Kaymakçı, M.,1986. Profitable Milk Production (Koyunculukta Karlı Süt Üretimi) U.S.Feed Grains Council, International Sheep Programmes, England. Tekin,M.E., 2009.Kasaplık kuzu üretimi,Selçuk Üniversitesi Basımevi.10-64. Üstüner, H.2007. Zootekni II dersi uygulama notları. Üstüner, H.2013.Küçükbaş hayvancılıkta ekonomik ve sürdürülebilir yetiştirme. Koyun keçisi sağlığı sempozyumu bildirisi kitabı.23-25Mayıs 2013,Belek-Antalya.

KOYUN YETİŞTİRİCİLİĞİNDE YAPAĞI VERİMİ, KIRKIM VE KIRKIMDA DIKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Araş.Gör. Deniz Dinçel
Uludağ Üniv. Veteriner Fak Zootekni ABD

Koyunun üzerinde koruyucu olarak görev yapan; onu rüzgar, kar, soğuk hava ve nem gibi dış faktörlerden koruyan örtüye yapağı denilmektedir. Bireysel olarak yapağı miktarı koyun ırkına ve cinsiyete bağlı olarak 2 ile 4 kg arasında değişir. Yapağının uygun olan zamanlarda çeşitli yöntemler vasıtasıyla alınmasına kırım denilmektedir. Kırım işlemi el veya makine yardımı ile olmak üzere iki şekilde yapılabilmektedir. Kırım işleminin amacı; yapağıyı elde etmek ve özellikle sıcak havalarda hayvanların yaşam kalitelerini yükselterek refah ve verimi arttırmaktır. Yapağı günümüzde sentetik ürünlerin piyasada tercih edilmesi nedeniyle hak ettiği değerini bulamamaktadır. Oysaki ülkemizde 1980 li yıllarda koyunculuktan elde edilen gelirlerin ortalama %20-25 i yapağı veriminden elde edilmekteydi. Ülkemiz yerli koyun ırklarında yapağı verimi genelde kaba ve karışık yapağı niteliğinde olup halı kilim dokumaya elverişlidir. Bazı ıslah yoluyla elde edilmiş kültür ırkı melezi ırklarımızda ise yapağı kalınlığı daha ince ve bir örnek olup hırka, kazak vs..yapımına uygundur.

Kırım Zamanı

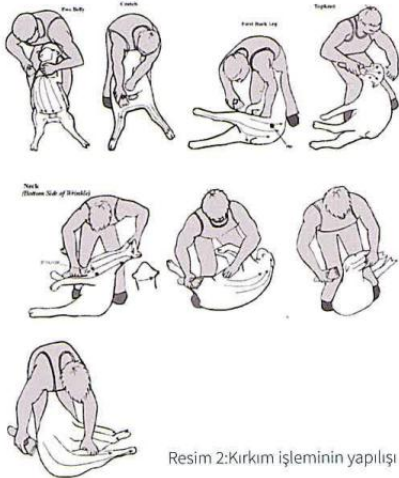
Genel bir kural olarak kırım, gömlek üzerindeki yağın hava sıcaklığındaki artışın etkisiyle çözülmeye başladığı zamana denk gelmektedir. Coğrafi koşulların değişikliği bölgeler arası iklim farklılıklarının oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle kırım dönemi bölgesel olarak değişiklik göstermektedir.

Ülkemizde kırım zamanı, Batı Anadolu'dan Doğu Anadolu'ya kadar; ilkbahar sonlarından başlayarak yazın Temmuz ayının sonuna kadar devam etmektedir. Ay olarak belirtildiğinde; Batı Anadolu'da Nisan-Mayıs ayları arasında, Orta Anadolu 'da Mayıs-Haziran ve Doğu Anadolu 'da Haziran-Temmuz aylarına denk gelmektedir.

Genellikle kırımın yılda bir kez yapılır. Çünkü yapağı büyümesini anca bu zamanda tamamlamaktadır. Fakat ülkenin güney kesimlerinde yetiştirilen koyunlarda kırım işlemi iki kez yapılabilmektedir. Yapılan ikinci kırım Eylül ayına denk gelmektedir.

Resim 1: Kırkım yapılan bir koyun

Resim 2: Kırkım işleminin yapıışı

Yılda iki kırkım yapılan bölgelerde ilk kırılana yün, ikinciye ise yapağı şeklinde tanımlama yapılmaktadır. Oysaki yün sadece toklu kırkımdan elde edilir.

Kırkım zamanını iyi belirlenmesi; hava şartlarının yanı sıra, kırkımı yapacak kalifiye elemanların bulunması ve gebelik gibi hayvanların fizyolojik durumlarına da bağlıdır. Örneğin gebe hayvanların kırılması, oluşacak stresten ve fiziksel hareketlerden dolayı yavru atma ile sonuçlanabilecektir.

Kaliteli bir yapağı elde edilmesi ve hayvanın zarar görmemesi açısından kırkım işleminin işi bilen deneyimli bir personel tarafından yapılması önemlidir. Kırkım için görevlendirilecek personelin uygun olduğu zaman diliminde kırkım planlanmalıdır.

Hava şartları açısından ise soğuk zamanda kırkım yapılması; işlem sırasında kullanılacak aletin zarar görmesine ve kırkımın tamamlanamamasına neden olacaktır. Ayrıca koruyucu tabakanın soğuk havalarda alınmasıyla hayvanın hastalıklara olan direncini düşürecektir. Tam tersi olarak kırkımın geç yapılması sıcak havanın hayvanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesi nedeniyle tercih edilmemelidir.

Kırkım Öncesi Dikkat Edilmesi Gerekenler

Kırkım öncesi işlem yapılacak yerin, kullanılacak ekipmanın, personelin ve hayvanların hazırlanması gerekmektedir.

Kırkım yapılacak yer; aydınlık, temiz ve geniş olmalı, rüzgar almamalıdır.

İşlem için seçilecek zemin düz ve temiz olmalıdır. Toprak ve çamur gibi yapağıda kir oluşturacak zeminler uygun değildir. Tercihe göre branda, beton yada tahta zemin kullanılabilir.

Kırkılabacak koyunlar akşamdan aç bırakılmalıdır. Bunun amacı; hem yapağının dışkıyla kirlenmesini önlemek hem de timpani (sindirim sisteminin şişmesi) gibi sağlık sorunlarının önüne geçmektir.

Kırkım Sırasında Uyulması Gereken Kurallar

Kırkıma başlarken öncelikle kırkılabacak hayvanların sırası belirlenmelidir. Bu esnada hasta hayvanların kırkımı en sona bırakılmalıdır.

Makinelili ya da elle yapılacak olan kırkımda, işlem için seçilen aletlerin bakımları daha önceden yapılmalı ve işe başlamadan önce doğru çalıştıkları kontrol edilmelidir.

Elde edilecek olan gömleğin endüstriyel olarak etkin kullanılabilmesi için bir bütün halinde çıkarılması gerekmektedir. Kırkım yapacak kişiler bu konuya dikkat etmelidir.

Kırkım ile yapağının uzaklaştırılması için yapağının deriye en yakın yerden alınması gerekir. Bundan dolayı kırkım sırasında deri ve meme uçları gibi uzuvların zarar görmesi mümkündür. Hayvanın sağlık durumunu etkileyecek bu tür yaralanmalardan kaçınmak için dikkatli olmak şarttır. Olası yaralanmalar için iyodolu solüsyonlar ve antibiyotikli spreyler kırkım yerinde hazır bulundurulmalıdır. Kırkımın rahat yapılabilmesi için koyunun ayakları bağlanabilir. Bazı kırkıclar koyunların ayaklarını bağlarken kimileri ise bu yöntemi tercih etmemektedir.

UZMAN GÖRÜŞÜ

TARIM TÜRK

Resim 3: Koyun Kırkım Makası (kırklık)

Resim 4: Koyun kırkım makinası

Kırkım göğüs kaidesinden başlamalıdır. Daha sonra kavram bölgelerine doğru karın etrafı ve karın bölgesinin kırılması gerekmektedir. Arkasından koyunun sağ ve sol arka bacak içi ile dışı kırılır. Bacakların bitmesini takiben, sağ tarafına yatırılan koyunun, sol kalçadan başlayarak ön tarafa doğru yanları, sırtı ve boynu kırılır. Sonrasında ise sol kısmına yatırılan koyunun sağ tarafının; önden başlayarak sağrıya kadar kırılmasıyla işlem tamamlanır.

Kırkım Yöntemleri
A.Makasla Kırkım

Makasla kırkım koyuncululuğun yapıldığı yıllardan bu yana çok tercih edilen bir yöntemdir. Bu özel makasa "kırklık" adı verilmektedir. Kırklık ile kırkımda; yapağı kısımları kırklık adı verilen makasın bıçakları arasına alınarak sıkıştırılır ve kesilir. Makas kullanımının dezavantajları; yapağının düzgün çıkarılamaması, yaralanmaların çok olması ve sürenin uzun olmasıdır. Kırklık kullanılarak yapılan bir kırkım ortalama 10-15 dakika sürmektedir. Bu süre makinalı kırkımın yaklaşık iki ya da üç katıdır.

B.Makinelı Kırkım

Kırkım makinaları basitçe tıraş makinalarına benzeyen makinalardır. Genellikle elektrik yardımıyla çalışan bu makinaların; seyyar ve stabil tipleri mevcuttur. Kırklıkla yapılan kırkıma oranla pek çok avantajı bulunur. Örneğin kırkım süresi diğer metoda göre daha kısadır. Böylece daha fazla hayvanın kırılmasına olanak sağlar. Deneyimli bir personel günde yaklaşık 100-150 koyun kırkabilemektedir. İşlem sırasında oluşacak kazalar ve yaralanmalar, kırklığa göre daha azdır. Yapağı alınırken fire düşük olacağından; gerek lüle uzunluğu gerekse lülelerin birörnek yapısı korunur. Firenin az olması elde edilen yapağının miktarını da etkilemektedir.

Kırkım yaralanmalarından bulaşan hastalık ve etkeni; Kazeöz Lenfadenitis (Psödotüberküloz):

Koyunlarda yüzeysel lenf yumrularının (parotideal, submandibular, popliteal ve prescapular) kazeöz ve suppuratif şekilde apseleşmesiyle karakterize olan bir hastalıktır. Etkeninin *Corynebacterium pseudotuberculosis* adlı bir bakteri olduğu bilinmektedir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu pek çok ülkede görülmektedir.

Hastalığın kırkım açısından önemi; etkenin özellikle kırkım yaralarından girerek vücuda yayılmasıdır. Kırkım yaralarından giren etken vücutta öncelikle yaygın bir yangı oluşturduktan sonra; lenf yumrularına giderek, burada etrafı kapsülle sarılı apseler oluşturmaktadır. Oluşan kapsül etrafında suppuratif bir tabaka oluşturan yangı hücrelerinin etrafını tekrar bir kapsül çevrelemektedir. Birbirini izleyen katmanlardan dolayı, nekropside lenf düğümünün enine kesiti soğan halkası görünümü vermektedir. Bu görüşünü hastalık için tipik bir bulgudur.

Kazeöz lenfadenitis; yapağı veriminin düşmesine, fertilitenin azalmasına ve nadiren ölümlere neden olabilir.

Psödotüberkülozun sağılması, lezyonun formundan ve etkenin intrasellüler yerleşiminden dolayı mümkün değildir. Bu nedenle ağır ekonomik kayıplara neden olabilir.

Korunmada aşılama ve biyogüvenlik uygulamalarından yararlanılmaktadır. Kazeöz lenfadenitisin yok edilmesi zordur. Bu nedenle enfekte hayvanların sürüden çıkarılması gerekmektedir. Aşılama sürünün direncini arttırmasına karşın, gebe hayvanlarda dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Biyogüvenlik açısından, kırkım yapılan yerler ile ekipmanların temizlik ve dezenfeksiyonuna dikkat edilmelidir. Kırkım aletlerinden taraklar ve bıçaklar, düzenli olarak dezenfekte edilmelidir. Özellikle enfekte bir yaraya temas eden aletler için, acilen dezenfeksiyon önlemi alınmalıdır. Kırkımda deri lezyonu olan koyunların en son kırılması; hastalık etkeninin ortama ve diğer koyunlara bulaşmasını önleyecektir.

KAYNAKLAR

- AKÇAPINAR, H., 2000. Koyun Yetiştiriciliği, ISBN 975-96978-1-5, İsmat Matbaacılık Ltd. Şti., Ankara, 204. AYDIN, N., İZGÜR, M., DİKER, K.S., YARDIMCI, H., ESENDAL, Ö., PARACIKOĞLU, J., AKAN, M., 2006. Veteriner Mikrobiyoloji (Bakteriyel Hastalıklar), ISBN 975-6268-06-9, İke Emek Yayınları, Ankara, 31-38. İLHAN, Z., 2003. Koyunlarda *Corynebacterium pseudotuberculosis*'in ELISA ve Dot-Blot ELISA ile Teşhisi, Türk J. Vet. Anim. Sci., 27, 1327-1333. KAYMAKÇI, M., 2010. İleri Koyun Yetiştiriciliği, ISBN 9944-5334-0-8, Mete Basım Matbaacılık Hizmetleri, Bornova-İzmir, 114-120. Resim 1- Erişim: http://arafaticaret.com/k_kirkim.asp. Resim 2-Erişim: http://www.adkkyb.org.tr/Ozel_Sayfalar.aspx?id=52. Resim 3-Erişim: <http://www.ucgengenetik.com.tr/urunizle.php?id=65>. Resim 4-Erişim: http://www.adkkyb.org.tr/Ozel_Sayfalar.aspx?id=40. SCOTT, P.R., 2009. Koyun Hastalıkları, ISBN 978-975-420-713-2, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul, 243-253. Üstüner H., 2009. Zootekni II dersi uygulama notları, U.U. Veteriner Fakültesi,Bursa.

UZMAN GÖRÜŞÜ

TÜRKİYE'DE KIRMIZI ET SEKTÖRÜ

Son istatistiklere göre yaklaşık 14 milyon baş sığır ve manda ile 42 milyon baş koyun ve keçi olmak üzere 56 milyon baş hayvan varlığı ile ürettiğimiz toplam kırmızı et miktarı 1 milyon 150 bin tondur. Bu üretim 3.8 milyon büyükbaş ve 7 milyon küçükbaş hayvanın kesimi ile sağlanmaktadır.

Toplam üretimin nerede ise % 90'lık kısmı sığır etidir. Bu noktaya geliştirmiş, tüketim alışkanlıklarının değişmesi yanında, hazır yemek endüstrisinin, fast food sektörünün çok büyümesi ve bunların sığır eti talep etmesi ile ilgidir. Sektörümüz, olumsuz karar veya politikalarından hemen kötü etkilenen, olumlu politikaların ise uzun vadede sonuçlandığı hassas bir sektördür.

Türkiye'de girdi maliyetlerinin yüksek, yani yem fiyatları yüksek, besiyeye alınacak ham hayvan pahalıdır. Besicilikte diğer hayvancılık dallarından farklı olarak, maliyetin yüzde yetmişini yem teşkil etmemektedir. Maliyetin önemli bölümü hayvanın kendisinden kaynaklanır. Yani ham hayvanı alış fiyatınız asıl maliyetinize önemli ölçüde etki etmektedir. Besicilikte besiyeye alınan hayvan fiyatı maliyetin % 55-60'ını teşkil etmektedir. Besicilikte yemin etkisi ise yüzde 30-35 civarındadır.

Ülkemizde besi materyali dediğimiz ham hayvanı sağlamakta problem vardır. Mevsimlere yayılmış, aylara yayılmış üretim söz konusu değildir. Eylül ayı doğu için döküm mevsimidir. Genelde doğu ve kuzeydoğu Anadolu'dan 800-900 bin baş civarında hayvan batıya getirilir, işletmelere konur ve besisi yapılır. O aylarda herkes oraya yönelir ve fiyatlar artar. Birde süt veya damızlık işletmelerinin erkekleri besi materyali olarak kullanılır.

"Yeterince kırmızı et üretimi sağlamak için sığır varlığımızın, karkas veriminin artırılması yanında, Müslüman bir ülke olarak tek kırmızı et kaynağı alternatifimizi olan koyun ve keçiciliğin geliştirilmesi gerekmektedir."

Bülent TUNÇ
Türkiye Kırmızı Et
Üreticileri Merkez Birliği
Genel Bşk.

UZMAN GÖRÜŞÜ

Burada önemli olan husus şudur; genelde Türkiye'de sütçü ırklar hâkimdir. Sütçü ırklar ıslah çalışmaları yapılmış 25-30 senede çok iyi bir yere gelinmiş hayvan popülasyonu içerisinde kültürel ve melezleme oranı artmıştır. Artmış ama bu popülasyon içinde holstein ırkının hakim olmasını getirmiştir. Bu hayvanın kemik oranı yüksek randımanı düşük günlük et canlı ağırlık artış oranı düşüktür, yani kombine ve etçi ırklar gibi besiyeye elverişli değildir. Dolayısıyla bizim kombine ırklara yönelmemiz lazımdır. Türkiye'de sadece etçi ırka yönelmek çok mantıklı değil çünkü çok büyük meralarımız yok, yağış yetersiz meraları sadece iki üç ay kullanabilmekteyiz. Besi materyalinin yeterliliği mevsim, dönem yani arz-talep durumu ve döküm periyodu gibi faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Kimse ben besiyeye hayvan alacağım dediğinde hayvan bulamadım dememektedir. Ancak, uygun fiyata ve geçekten karlı bir besicilik yapmak için hayvan bulmak meseledir. Yukarıda da bahsettiğim gibi özellikle ramazan, kurban ve talebin yükseldiği yaz mevsimi için besi yapacakların yoğun yığılması besi materyali fiyatını artırmaktadır. Ayrıca belirttiğim gibi sığır varlığı içinde yeterince kombine ırk bulunmaması bir dezavantaj olmaktadır.

Yeterince kırmızı et üretimi sağlamak için sığır varlığımızın, karkas veriminin artırılması yanında, Müslüman bir ülke olarak tek kırmızı et kaynağı alternatifimizi olan koyun ve keçiciliğin geliştirilmesi gerekmektedir.

Sistemli bir pazar yapısı olmadığından kırmızı ette üretici fiyatları yükseldiğinde perakende fiyatları yükselmekte, ancak, düştüğünde perakende fiyatları düşmemektedir. Bütün birimler ve kurumlar sadece, üreticinin yetiştirdiği hayvanını kestirdiği fiyatı düşürmeye odaklanmıştır. Oysa aracı, kesimci, sanayici, kasap, market bu fiyat düştüğünde fiyatlarda herhangi bir indirim yapmamaktadır.

Ayrıca, kırmızı et piyasası 3-5 büyük firmanın menfaatleri doğrultusunda manipülasyonlarına çok açıktır. Yıllardır bunlar fiyatları işlerine geldiği gibi ve üreticinin mağdur olacağı şekilde idare etmektedirler.

Fiyat oluşumu, pazar ve üretim panlamasında bu oyunları bozmak için Üretici Birlikleri özellikle son 4-5 yıldır önemli mücadeleler vermektedir. Üreticilerimizin bilinçlendirilerek aydınlatılması, bilgilendirilmesi ve bu 3-5 oyuncunun oyunlarının bozulması için Merkez Birliğimiz ve Birliklerimiz üstün çaba sarf etmektedirler. Yetiştiricilerimizin de bu bakımdan birliklerine sahip çıkmaları gerekmektedir.

Biz üretici örgütü olsak da tüketicilerimize de düşünmek zorunda olduğumuzun bilincindeyiz. Vatandaşımızın daha düşük fiyatla, daha kaliteli ve yeteri miktarda kırmızı et tüketmesinin istiyoruz. Birliklerin bu şekilde devreye girmeleri üreticinin sattığı fiyat ile tüketicinin aldığı fiyat arasındaki önemli farkın azalmasına da neden olacaktır. Aksi halde ne üretici ne de tüketiciyi memnun etmek mümkün değildir.

Hayvancılıkta Verim ve Kaliteyi Belirleyen Faktörler

Tabii ki ben besicilik bakımından ele alacağım ama genelde hayvancılıkta verim ve kaliteyi belirleyen faktörler aynı olmaktadır. Öncelikle bu işi bilenler yapmalıdır. Bilenler derken bu işin içinde yetişmiş, bunun okulunu bitirmiş insanlardan bahsetmekteyim. Yetiştiricimizin eğitimi, bakım ve besleme konusunda aydınlatılması verim ve kaliteli üretim için birinci şarttır. Biz hem Merkez Birliği hem de alt birlikler olarak bu konuya çok önem vermekteyiz. Verim ve kalite yanında tüketicisyi sağlıklı ürün sunmakta önemlidir. Bu konuda da bilinçlendirme konusunda oldukça hassas davranmaktayız. Hayvan yetiştirme ile ilgili olmayan veya bu konuda profesyoneller çalıştırmayan işletmelerin verimli ve karlı olması mümkün değildir.

Birinci sorunuzda da cevapladığım gibi hayvanın ırkı verim ve kaliteyi belirlemede önemlidir. Hayvanın ırkı verim ve kaliteyi etkilediği gibi karlılık, maliyet ve dolayısı ile fiyatları da etkilemektedir. Bir süt ırkı hayvanla bir kombine veya etçi ırk hayvan arasında randıman, karkastaki kemik oranı, karkastan elde edilen kaliteli et oranı, günlük canlı ağırlık artışı ve lezzet açısından önemli farklılıklar mevcuttur.

Besleme kalite ve verimi çok etkiler. Doğru rasyonun doğru zamanda verilmesi ve özellikle kaliteli kaba yem kullanılması gerekmektedir. Hayvanın ilk dönemi ile besiyeye geleceği son dönemler arasında yemin protein veya enerji ağırlığı ayarlanmazsa, gerekli vitamin ve mineraller verilmezse verim alınmaz, maliyet yükselir. Tüm aşuların yapılması ve hastalıklardan korunma da verim ve kaliteyi etkiler. Önemli bazı bulaşıcı hastalıklara yakalanan hayvanların toparlanması çok güç olmakta, verim düşmekte toparlanma bile et kalitesi iyi olmamaktadır. Hayvanların bakımının iyi yapılması ve barınma şartlarının düzgün olması da verim ve kaliteyi artırır.

